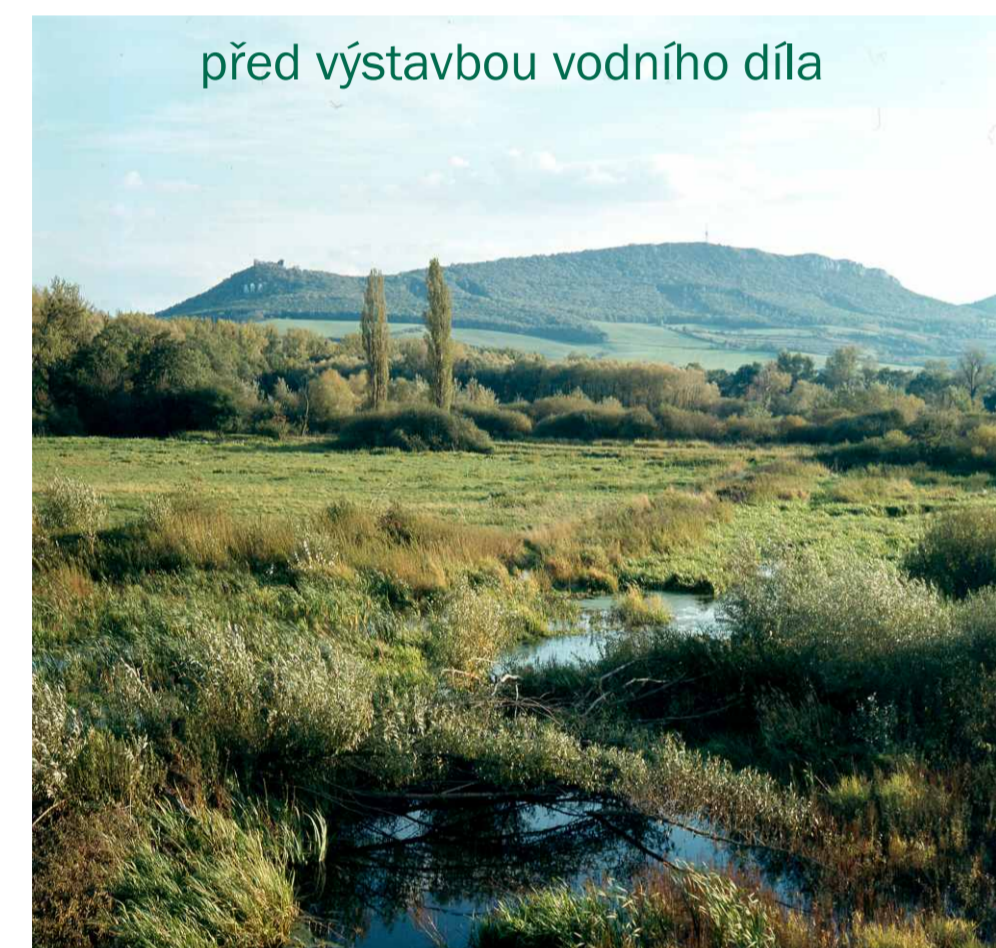

NS Děvín vodní hospodářství pod Pálavou

15

V roce 1975 odzvonilo jedinečným lužním porostům na břehu Dyje pod Pálavou. Byl to rok zahájení výstavby vodního díla Nové Mlýny, která způsobila ztrátu nenahraditelných přírodních i kulturních hodnot.

Výstavba tří nádrží tvořících vodní dílo Nové Mlýny na řece Dyji byla součástí tzv. komplexních vodohospodářských úprav na jižní Moravě. Ekonomické propočty předpokládaly návratnost investice do sedmi let po dokončení, především z výnosů plánovaných závlah zemědělských pozemků na jižní Moravě a jihozápadním Slovensku.

Před rozhodnutím o realizaci tohoto sporného záměru byl zpracován rozsáhlý soubor geoekologických prognóz, jehož výsledkem bylo varování před nepříznivými účinky vodního díla na ekologicky velmi cennou krajinu údolní nivy s parametry biosféricky významného národního parku a upozornění na to, že předpokládané ekonomické užtky jsou velmi nejisté. Přes varovné prognózy přírodovědců byly vodohospodářské úpravy uskutečněny.

V roce 1975 začala výstavba horní nádrže u Pasohlávek. Celé dílo bylo dokončeno v roce 1989 napuštěním dolní nádrže.

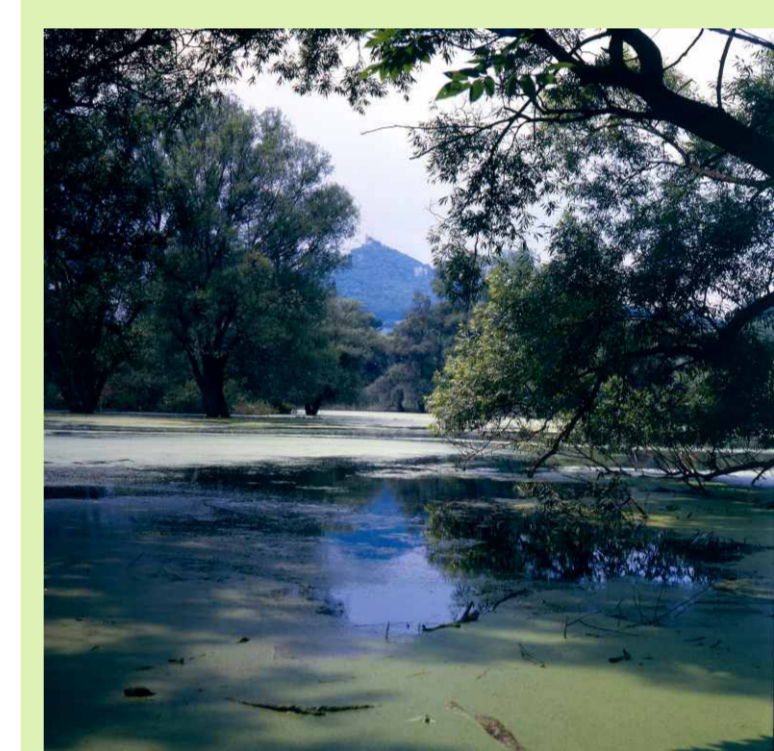
- Výsledek dal za pravdu obavám zaznívajícím z řad fundovaných ekologů a ochránců přírody:
- Nádrže nemohou chránit před velkými záplavami, protože nemají dostatečný akumulační prostor.
 - Voda z nádrží se využívá k závlahám jen ve velmi omezené míře. Naopak vyloučení pravidelných jarních rozlivů v lužních biotopech pod vodním dílem způsobilo hlavně lesnímu hospodářství velké škody, neboť lužní lesy bez dostatečného přísunu vláhy začaly usychat.
 - Na horní nádrži byla vybudována rekreační oblast – zóna Pasohlávky. Koupání v nádržích se však nedoporučuje, neboť se v nich přemnožují řasy a zdraví škodlivé sinice.
 - Na dolní nádrži se rozbujela naplno „černá“ rekreace. Bez povolení a jakékoliv koncepce vznikla na jejích březích bizarní seskupení maringotek, přívěsů a nejrůznějších chatek.
 - Na výpusti z dolní nádrže je postavena menší vodní elektrárna. Vyrobená elektrická energie z nemalé části slouží k zpětnému čerpání vody z průsakových kanálů do nádrží.

V roce 1990 začala další etapa ve vývoji krajiny v nivě Dyje, charakterizovaná snahou o zmírnění negativních účinků komplexních vodohospodářských úprav. V roce 1993 vedení Ministerstva životního prostředí rozhodlo o postupu ekologizace novomlýnských nádrží, jehož součástí bylo i vybudování biokoridorů v prostoru střední nádrže při snížení hladiny vody o 85 cm. Nákladem 65 miliónů Kč byly vytvořeny dva nové ostrovy ve střední nádrži, tvořící základ biokoridoru. Pro budování ostrovů byly využity usazeniny na dně řek Jihlavy a Svratky, které svou mocností začaly ohrožovat průtočnost koryt obou regulovaných řek.

Po dokončení výstavby a kolaudaci obou ostrovů byla na konci léta roku 2001 hladina vody v nádrži opět zvýšena na 170,0 m n. m., neboť vypršela platnost výjimky z manipulačního řádu, udělené v souvislosti s výstavbou biokoridoru. Oba ostrovy, budované při kótě 169,5 m n. m., jsou od té doby z převážné části pod vodou, a to i s porosty dřevin měkkého luhu, které na nich přirozeným vývojem vznikly. Mnohamiliónová investice byla zbytečně utopena ve vodě.

Jaké jsou následky výstavby nádrží?
Na biodiverzitu krajiny měla výstavba novomlýnských nádrží katastrofální vliv. Zanikla nivní mokřadní, travinná a lesní společenstva s nadregionálním významem, kde se vyskytovalo mnoho vzácných druhů rostlin a živočichů, patřících do nejvyšších kategorií ohrožení v červených knihách. Krásná podyjská lužní krajina dosahující kvality jádrové zóny národního parku je nenávratně zničena. Pod vodou zmizela důležitá archeologická naleziště a se zemí byla srovnána celá vesnice Mušov. V naprosté rovině bylo vybudováno vodní dílo, které je pomníkem lidské krátkozrakosti.

Obrázky ze zaniklého luhu pod Pálavou. Za obět vodnímu dílu padly i hlavaté vrby – přirozená hnízdiště husy velké.